

Εκπαιδεύστε τα αυτιά σας, βελτιώστε την ακουστική σας ικανότητα !

Ένας καθηγητής μου κάποτε έλεγε ότι οι καλύτεροι φίλοι των μουσικών είναι τα αυτιά τους. Πραγματικά, όταν κάποιος έχει ένα καλά εξασκημένο αυτί, τότε μπορεί ν' αναγνωρίσει τα διαστήματα που ακούει, το είδος των συγχορδιών, τις διάφορες κλίμακες που περνάνε σε ένα κομμάτι, όταν δε αυτοσχεδιάζει να καταλαβαίνει τι κάνει και γενικά να μπορεί ν' αναλύει οτιδήποτε ακούσει.

Υπάρχουν πολλοί μουσικοί που ακούνε καλά, άλλοι πολύ καλά και κάποιοι πάρα πολύ καλά, τόσο που εντυπωσιάζεσαι με αυτήν την ικανότητά τους.

Μπορώ να σας διαβεβαιώσω ότι όλοι οι άνθρωποι μπορούν να ακούσουν πολύ καλά, αρκεί να εκπαιδεύσουν σωστά τα αυτιά τους και ότι δεν είναι μια ικανότητα που κάποιοι την έχουν και κάποιοι άλλοι όχι.

Πολλοί νομίζουν ότι είναι κάτι σαν θείο δώρο που οι ίδιοι δεν το έχουν και σου λένε πάντα ένα παράδειγμα με κάποιον που είχαν συναντήσει και άκουγε όλες τις νότες χωρίς να ξέρει καν μουσική. Αυτό βέβαια είναι μια δικαιολογία για να μην εκπαιδεύσουμε τα αυτιά μας. Στην πραγματικότητα υπάρχουν κάποιοι άνθρωποι που έχουν μιά έφεση παραπάνω στην αρχή και αναγνωρίζουν πιο εύκολα από τους άλλους τις νότες, αλλά με τη σωστή εκπαίδευση όλοι μπορούμε να φτάσουμε σ' ένα πολύ υψηλό επίπεδο.

Σε αυτό το σημείο θα κάνω ένα διαχωρισμό μεταξύ της απόλυτης ακοής (**perfect pitch**) και της σχετικής ακοής (**relative pitch**).

Απόλυτη ακοή είναι η δυνατότητα πού έχει κάποιος ν' αναγνωρίζει ένα τονικό ύψος, μια νότα, χωρίς να έχει ένα σημείο αναφοράς (π.χ. ακούει μια νότα στο πιάνο χωρίς να έχει ακούσει καμία άλλη πριν και αμέσως αναγνωρίζει ποιά νότα έχουμε παίξει).

Αντίθετα, στη **σχετική ακοή** ακούμε κάτι έχοντας πριν ένα σημείο αναφοράς ώστε ν' ακούσουμε τη μια νότα σε συνάρτηση με κάποια άλλη που μας έχουν παίξει.

Οι μουσικοί πρέπει να εκπαιδεύσουν πολύ καλά τη **σχετική ακοή** τους και αυτό είναι το θέμα που θα μας απασχολήσει σε αυτό το άρθρο.

Πολλοί μαθητές αντιμετωπίζουν το μάθημα των ακουστικών σαν παιχνίδι, δηλαδή προσπαθούν να μαντέψουν και να πετύχουν τη σωστή απάντηση ή προσπαθούν με τη μέθοδο του αποκλεισμού να βρουν τι δεν θα μπορούσε να ήταν αυτό που άκουσαν.

Τα ακουστικά (η εκπαίδευση των αυτιών σας) δεν είναι παιχνίδι τύπου μάντεψε ή όχι το σωστό. Είναι μιά πολύ σοβαρή διαδικασία που μας κάνει καλύτερους μουσικούς, μας αλλάζει τον τρόπο που ακούμε και παίζουμε μουσική. Το μάθημα απαιτεί πειθαρχία και πολύ καλή μεθοδολογία ώστε κάθε μέρα να γινόμαστε καλύτεροι.

Υπάρχουν πολλά βιβλία για να σας βοηθήσουν σε αυτήν την προσπάθεια και πολλά μουσικά προγράμματα για να σας κάνουν τη μελέτη πιο ευχάριστη και πιο οργανωμένη. Ψάξτε στο διαδίκτυο και βρείτε αυτό που σας ταιριάζει περισσότερο.

Εμείς εδώ θα ξεκινήσουμε με ένα πολύ σημαντικό κεφάλαιο :

«Πως μπορούμε ν' αναγνωρίζουμε τα διαστήματα».

Ξεκινήστε βέβαια με τη θεωρία και μάθετε για τα διαστήματα πως λέγονται και πως χαρακτηρίζονται βάσει της απόστασης που έχουν μεταξύ τους και αμέσως μετά οργανωθείτε για την εκπαίδευση των αυτιών σας.

Τραγουδήστε τη χρωματική σκάλα με τον εξής τρόπο :

Όταν τραγουδάμε την **κλίμακα ανοδικά** βάζουμε το γράμμα ι στις διέσεις π.χ. do do#, do di

DO, DI, RE, RI, MI, FA, FI, SOL, SIL, LA, LI, TI, DO

Όταν τραγουδάμε **καθοδικά** βάζουμε το γράμμα ε με εξαίρεση το re που γίνεται ra

DO, TI, TE, LA, LE, SOL, SEL, FA, MI, ME, RE, RA, DO

Επειδή είναι λίγο δύσκολο να τραγουδήσετε σωστά τη χρωματική σκάλα, χρησιμοποιήστε οπωσδήποτε ένα όργανο. Κάντε το αργά και τραγουδήστε δυνατά. Θα πρέπει ν' ακούσετε καλά μέσα στο κεφάλι σας τις νότες, γι' αυτό και δίνουμε αυτήν τη διαφορετική συλλαβή σε κάθε νότα για να ακούμε καθαρά τη διαφορά π.χ. του do με το do# do-di. Μην σας μπερδεύει που το si το λέμε τι για να μην το μπερδεύουμε με το C (do) όταν χρησιμοποιούμε letter names.

Αφού έχετε τραγουδήσει καλά και ακούσει τα ημιτόνια ξεκινήστε την ακουστική σας άσκηση.

• Άσκηση Διαστημάτων :

1. Παίξτε την πρώτη νότα τού διαστήματος και αμέσως μετά τραγουδήστε την επόμενη.

Πατήστε την επόμενη νότα και τσεκάρετε εάν την τραγουδήσατε σωστά.

2. Τώρα κάντε το ίδιο που κάνατε ανοδικά και καθοδικά.
3. Ξεκινήστε με ένα διάστημα π.χ. 2^η μικρή (second minor) και επιμείνετε μέχρι να σιγουρευτείτε ότι το τραγουδάτε σωστά ανοδικά και καθοδικά ξεκινώντας από οποιαδήποτε νότα.
4. Τραγουδήστε με μία νότα όλες τις νότες που παίζετε, δηλ. όλα τα διαστήματα δεύτερης μικρής ανοδικά θα είναι do-di, ενώ καθοδικά do-ti, άσχετα με τη νότα που παίζετε.

Μη μπερδευτείτε και μη ξεχνάτε ότι εκπαιδευόσαστε στη σχετική ακοή και ότι το διάστημα 2ης μικρής ανοδικά θα το τραγουδάτε πάντα do-di. Με αυτόν τον τρόπο κλειδώνει ο εγκέφαλος σε δυο συλλαβές άσχετα με το τονικό ύψος και ας παίζετε π.χ. σολ-σολ#. Μας νοιάζει η απόσταση του διαστήματος και όχι οι ακριβείς νότες του.

- **Σκοπός της άσκησης :**

1. Να μπορούμε να ακούσουμε το διάστημα στο κεφάλι μας προτού το τραγουδήσουμε.
2. Να μπορούμε να καταλάβουμε το είδος του διαστήματος και εάν είναι ανοδικό ή καθοδικό
3. Να χρησιμοποιούμε τα ονόματα των νοτών σαν να λέμε τα νούμερα από τις βαθμίδες μιάς σκάλας

π.χ. 1η βαθμίδα πάντα do

2η βαθμίδα πάντα re

3η βαθμίδα πάντα mi κ.ο.κ.

π.χ. το διάστημα τρίτης μεγάλης θα είναι πάντα do-mi ανοδικά σαν να λέμε 1-3, ενώ η τρίτη μικρή θα είναι πάντα do-me σαν να λέμε 1-b3.

- **Μην Ξεχνάτε :**

1. Μείνετε συγκεντρωμένοι στην άσκηση.
2. Ακούστε μέσα στο κεφάλι σας το διάστημα πολύ καλά.
3. Τραγουδήστε με ακρίβεια και σωστά το διάστημα. Εάν δεν είστε σίγουροι, δοκιμάστε με ένα κουρδιστήρι για να σιγουρευτείτε. Μπορείτε να βρείτε σε πολλές εφαρμογές των κινητών τηλεφώνων σας pitch ripe, δεν είναι ανάγκη να είστε τραγουδιστές.
4. Μείνετε σε ένα πλάνο για αρκετό καιρό. Μη βιάζεστε.

Τα ακουστικά είναι ένα μάθημα που απαιτεί υπομονή και επιμονή. Π.χ. εάν για ένα μήνα έχετε καταφέρει ν' ακούτε με καθημερινή ολιγόλεπτη εξάσκηση τα διαστήματα δεύτερης τέλει, τότε σε ένα χρόνο θα ακούτε όλα τα διαστήματα τέλεια. Αυτό θεωρώ ότι είναι πολύ μεγάλη επιτυχία. Υπάρχουν μαθητές που χρόνια κάνουν ακουστικά και δεν είναι σίγουροι ποτέ για την αναγνώριση των διαστημάτων.

- Μην προχωράτε στο επόμενο κεφάλαιο (διάστημα) εάν δεν είστε τελείως σίγουροι ότι ακούτε και αναγνωρίζετε με άνεση το διάστημα που μελετάτε.

Ολοκληρώνοντας την εκπαίδευσή σας στα διαστήματα σας προτείνω να κάνετε μία λίστα με τραγούδια που ξεκινάνε από όλα τα διαστήματα ανοδικά ή καθοδικά.

Βασιστείτε σε κομμάτια που σας είναι πολύ γνωστά και πολύ απλά. Μην αναλωθείτε ψάχνοντας εξεζητημένα τραγούδια, αλλά κάποια που τα θυμάστε αμέσως π.χ. τα κάλαντα των Χριστουγέννων ξεκινάνε με διάστημα 2ης μεγάλης ή το χριστουγεννιάτικο έλατο με διάστημα 4ης καθαρό κ.τ.λ. Θα σας προτείνω μια λίστα με jazz standards & themes from soundtracks για παράδειγμα και εσείς φτιάξτε μία λίστα με τα αγαπημένα σας.

Πίνακας Διαστημάτων jazz standards & soundtracks

	ΑΝΟΔΙΚΑ	ΚΑΘΟΔΙΚΑ
2ης Μικρής	1. Pink Panther theme 2. I am fool to want you 3. How insensitive	1. Stella by starlight 2. Solar 3. Fly me to the moon
2ης Μεγάλης	1. Autumn leaves 2. My funny valentine 3. Silent night	1. Satin Doll 2. Yesterday
3ης Μικρής	1. Blue train 2. Georgia on my mind	1. Hey jude 2. Misty
3ης Μεγάλης	1. Oh When the saint s 2. Spain	1. Summertime 2. Giants Steps
4ης Καθαρής	1. Oh Christmas tree 2. song for my father 3. Love me tender	1. Softly as in a morning sunrise 2. All of me
4ης Αυξημένης	1. Maria (west side story)	1. Blue Seven (Sonny Rollins)
5ης Καθαρής	1. So what 2. Whisper not 3. My favorite things	1. Feelings 2. It don t mean a thing

	ΑΝΟΔΙΚΑ	ΚΑΘΟΔΙΚΑ
6ης Μικρής	1.Black Orpheus	1.Love story 2.You are everything
6ης Μεγάλης	1.Take the A train 2.Days of wine and roses 3.All Blues	1.You are a weaver of dream
7ης Μικρής	1.The winner take it all 2.theme from star trek	1.Watermellon man
7ης Μεγάλης	1.Geora 2.Somewhere over the rainbow (1-3note of melody)	1.I love you(Cole Porter)

Αφού λοιπόν έχετε κάνει όλα αυτά, έχετε τραγουδήσει, έχετε κατανοήσει μέσα στο κεφάλι σας το διάστημα που μελετάτε, έχετε βρει και τραγούδια που ξεκινάνε από αυτό το διάστημα, τότε ξεκινήστε να δείτε τι ξέρετε.

Βάλτε ένα συμμαθητή σας να σας παίζει το διάστημα που μελετάτε ανοδικά μετά καθοδικά και μετά αρμονικά και να δείτε εάν το βρίσκετε με ευκολία. Κρατείστε σημειώσεις ώστε να δείτε τα ποσοστά επιτυχίας και να καταλαβαίνετε την καθημερινή σας πρόοδο. Εάν δεν μπορείτε να μελετάτε με κάποιον άλλον, τότε χρησιμοποιείστε κάποιο πρόγραμμα, κάποια εφαρμογή που να σας παίζει διαστήματα και εσείς ν' απαντάτε. Συνήθως αυτά τα προγράμματα κρατάνε και αρχείο και βλέπετε αυτόματα το ποσοστό σας.

Προσοχή μη μαντεύετε τις απαντήσεις. Θέλετε να είστε σίγουροι για ότι ακούτε και όχι ότι σταθήκατε τυχεροί και μαντέψατε το διάστημα.

Συνεχίστε την προσπάθεια σας με ένα καθημερινό πρόγραμμα 10 λεπτών ώστε να ενεργοποιήσετε τη μουσική σας μνήμη και να θυμάστε για πάντα τις διαφορές των διαστημάτων

• Άσκηση Τρίφωνων Συγχορδιών :

1. Παίξτε μια τρίφωνη συγχορδία και τραγουδήστε τις νότες στη σειρά
π.χ. μείζονα συγχορδία 1-3-5-3-1 do-mi-sol-mi-do
2. Προσπαθήστε να τραγουδήσετε την τονική κάθε συγχορδίας που παίζετε. Απαιτεί εξάσκηση να ακούμε από κάτω προς τα πάνω, συνήθως ένα άπειρο αυτί ακούει ευκολότερα τις κορυφές σε μια συγχορδία και δυσκολότερα την τονική.

3. Παίξτε και τραγουδήστε τις βασικές τρίφωνες συγχορδίες πάντα με τον ίδιο τρόπο άσχετα το τονικό ύψος

- Μείζονα συγχορδία 1-3-5 do-mi-sol
- Ελάσσονα συγχορδία 1-b3-5 do-me-sol
- Αυξημένη συγχορδία 1-3-#5 do-mi-sil
- Ελαττωμένη συγχορδία 1-b3-b5 do-me-sel

Θυμηθείτε τη χρωματική σκάλα που είπαμε στην αρχή βάζουμε το γράμμα (ι) για τις διέσεις σολ#=σιλ και το γράμμα (ε) για τις υφέσεις μιb=με σολb=σελ

• **Άσκηση αναγνώριση κλιμάκων :**

1. Παίξτε ανοδικά μια σκάλα και τραγουδήστε τις νότες προσεκτικά.
2. Παίξτε καθοδικά και τραγουδήστε πολύ καλά μια-μια τις νότες.
3. Μελετήστε τις βασικές κλίμακες με τον ίδιο τρόπο.

- Μείζονες 1-2-3-4-5-6-7-8 do- re- mi- fa- sol- la-ti-do
- Φυσική ελάσσονα 1-2-b3-4-5-b6-b7-8 do-re-me-fa-sol-le-te-do
- Jazz μελωδική ελάσσονα 1-2-b3-4-6-7-8 do-re-me-fa-sol-la-ti-do
- Αρμονική ελάσσονα 1-2-b3-4-5-b6-7-8 do-re-me-fa-sol-le-ti-do

Μην ξεχνάτε με την ίδια υπομονή και επιμονή που δουλέψατε για τα διαστήματα, το ίδιο ακριβώς κάνετε και για τις συγχορδίες και για τις κλίμακες. Εάν μελετάτε με κάποιο φίλο, σας, παίζει εκείνος τη συγχορδία ή την κλίμακα και εσείς τραγουδάτε και μετά αναγνωρίζετε ποιά κλίμακα ή συγχορδία είναι. Εάν όχι, τότε χρησιμοποιείτε κάποιο πρόγραμμα ακουστικών.

Χωρίστε τη μελέτη σας μετά την εξοικείωση με τα διαστήματα. Μια μέρα μελετάτε συγχορδίες, την άλλη κλίμακες, πάντα με πρόγραμμα, κρατώντας καλά στατιστικά στοιχεία για να καταλαβαίνετε την πρόοδο σας.

Όπως σας είπα τα ακουστικά απαιτούν καθημερινή και πειθαρχημένη μελέτη. Κάθε μέρα γινόμαστε καλύτεροι και σιγά-σιγά μπαίνουμε σε πιο βαθιά κεφάλαια αναγνωρίζοντας συνεχώς πιο δύσκολες αρμονίες, μελωδίες, ρυθμούς.

- Δεν μαντεύουμε τις απαντήσεις.
- Ακούμε προσεκτικά.
- Τραγουδάμε για να εξασκήσουμε τα αυτιά μας και τη μουσική μας μνήμη, δεν χρειάζεται να είμαστε τραγουδιστές.
- Χρησιμοποιούμε μια σταθερή μέθοδο και τη βελτιώνουμε ανάλογα με τις ανάγκες μας και τις γνώσεις μας.

- Παρακολουθούμε και επιβραβεύουμε την πρόοδο μας.

Σας εύχομαι καλή διασκέδαση με τη μελέτη σας. Εάν έχετε οποιαδήποτε απορία μπορείτε να επικοινωνήσετε μαζί μου στο jazzteaching@gmail.com για να σας βοηθήσω.

Εάν βρήκατε ενδιαφέρον το άρθρο, επισκεφθείτε το www.jazzteaching.gr και παρακολουθήστε και άλλα δωρεάν μαθήματα.

Χρήστος Μαστρογιαννίδης
jazz piano teacher
Kunst Universitat Graz Austria
Berklee College of Music USA